

Renașterea coralei muncitorești

C. C. GHENEA

În ultimii ani ai deceniului patru, cele mai mari și importante coruri muncitorești, prin amploarea lor, precum și prin faptul că reprezentau diferite sindicate, au fost Corul Sindicatelor unite și Corul „I. C. Frimu“ din Capitală. Numărul coriștilor ce le alcătuiau trecea de 100 persoane, toți muncitori sindicaliști, proveniți din fabrici, uzine, sau alte instituții mai mici. Din cauza condițiilor politice ale vremii, aceste coruri cu un repertoriu exclusiv revoluționar, îndrumate de către resortul de agitație și propagandă al organizației municipale de partid, au avut o activitate sporadică.

Concomitent cu marile formații sindicale care se produceau cu ocazia unor festivități, demonstrații, greve etc., au mai funcționat numai în București, multe coruri mici, ca de ex.: Corul sindicatului tipografilor, Corul tipografiei „Luceafărul“, Corul regionalei C.F.R. București, ce se bucura de un deosebit renume, apoi corurile muncitorilor de la Atelierele C.F.R. Timișoara, Nicolina din Iași, Corul muncitorilor portuari „Mihai Eminescu“ din Constanța, Corul hamalilor portuari de la Giurgiu etc.

În anii grei ai ilegalității, Uniunea Tinerețului Comunist indica membrilor săi să se încadreze și să activeze în formațiile artistice de toate felurile, mai cu seamă în corurile din întreprinderi și din Cămine Culturale. În editorialul apărut în revista *Tinărul Leninist* (1935), se arătau și motivele care făceau ca această formă de muncă să fie imperioasă necesară. Prin această inițiativă se urmărea ca prin intermediul muzicii să fie atrași mulți tineri, precum și crearea unei posibilități de a influența direct asupra repertoriilor. Rezultatele n-au pregetat să apară. La un concert coral ce a avut loc în februarie 1939, la Căminul cultural Voievodul Mihai de pe strada Semicercului, între melodiile unui potpuriu de muzică populară, s-au introdus fragmente din *Hora muncitorilor* de Flechtenmacher, de asemenea melodia *Doinei Hașului*, având drept text o doină. La școlile de ucenici din cartierul Atelierele C.F.R. Grivița, răsunau adeseori cîntece revoluționare.

În timpul războiului, nu se puteau cînta decât foarte greu melodii muncitorești și revoluționare. Activitatea corală muncitorească susținută, nu se putea desfășura normal, din cauza unor riscuri deosebit de mari. Guvernul înființase o organizație de tip fascist, Muncă și lumină. Pentru a o frîna, militanți comuniști au intrat în formațiile acesteia, iar rezultatele obținute sînt consemnate în documente.

Chiar în noaptea insurecției armate anti-

fasciste din 23 August 1944, s-a alcătuit în mod spontan un cor de uteciști care, manifestînd prin Piața palatului, a cîntat *Internaționala și Porniți înainte tovarăși*. Era primul cor muncitoresc ce a cîntat fără teamă de persecuție, în mod liber. imnul muncitorilor de pretutindeni, precum și alte cîntece revoluționare. Asemenea manifestări au avut loc atunci și în alte localități. Nu mult mai tîrziu, cu ocazia marilor adunări populare, ca de ex. cea de pe stadionul Giulești din Capitală, s-au alcătuit în mod spontan coruri muncitorești ce au cîntat la unison.

Imediat după eliberare a început reconstituirea coralei muncitorești, pornind de pe baze noi. În acele zile de mare tensiune, coriștii se adunau după orele de muncă, liberi, avînd alături și dirijori de specialitate. Marea majoritate a compozitorilor români, de la marii maeștri și pînă la cel mai tînăr și neexperimentat muzician, s-au alăturat chemării partidului, creînd atunci cîntecul zilelor noi, cîntecul de mase, sau dirijînd formațiile muncitorești abia născute. În acest moment de adînci prefaceri, aproape că n-a existat întreprindere, fabrică sau uzină, unde muncitorii să nu-și fi organizat măcar o formație corală. Astfel, chiar în condițiile luptei cu patronatul, la Malaxa, la Hunedoara, Călan, Reșița etc., au fost înființate sau reinființate coruri, fanfare sau mici formații instrumentale muncitorești. Multe dintre acestea și-au făurit în decursul celor treizeci de ani un binemeritat renume. Și la sate se petrece un fenomen similar. Vechi coruri de plugari renasc, ba chiar într-un sat de lîngă Arad se înființează o școală de muzică corală.

La un timp foarte scurt după insurecția armată din august 1944, ca urmare a activității culturale de masă inițiată de partid, un grup de entuziaști înființa într-un subsol de pe strada Wilson, din capitală, în localul cantinei Confederației Generale a muncii, Ansamblul Coral al sindicatelor. Din amintirile unor foști membri ai acestui prim mare ansamblu muncitoresc, reiese că numărul inițial al coriștilor varia între 30—50 membri. Erau muncitori, sindicaliști, uteciști și activiști de partid. Coriștii veneau direct din producție și repetau pînă noaptea tîrziu. În acele zile de reconstrucție a patriei, nici nu se putea pune măcar problema vreunei recompense materiale. Rar de tot li se dădeau, celor ce locuiau prea departe, bilete de tramvai. Din filele caietului program al spectacolului dat în ziua de 12 noiembrie 1947, de către „Ansamblul C.G.M.“, în sala din strada Lipsani, se pot desprinde cîteva rînduri evocatoare, astăzi avînd valoare de document:

„Tinăra istorie a teatrului nostru nu începe de la culoarul cu oglinzi, ci de la cantina din subsolul casei din strada Wilson, unde se afla sediul Confederației Generale a Muncii. Acolo s-au adunat la chemarea C.G.M. un grup de vreo treizeci de membri de sindicat care au format corul. Din treizeci s-au făcut cincizeci și lună de lună corul creștea...

Ansamblul astfel încheiat a participat la toate acțiunile de propagandă ale partidului, a cîntat pentru muncitorii din fabrici, uzine și mari întreprinderi. Corul mergea și susținea de asemenea acțiunile de agitație și propagandă ale unor celule de partid, ca de exemplu, a celor studențești. În octombrie 1944, s-a dat un astfel de concert pentru studenții comuniști ai Facultății de medicină umană din București. Devenit un organ de propagandă, corul nu s-a limitat la activitatea muzicală, ci a participat și la acțiuni de răspîndire a presei de partid etc. Timp de trei ani ansamblul C.G.M. a luat parte la cele mai importante serbări populare, a dat spectacole din ce în ce mai complexe, astfel încît în noiembrie 1947 s-a transformat într-un mare ansamblu artistic. Astăzi, el poartă numele de *Rapsodia*, faima sa depășind de mult hotarele țării.

În zilele și lunile fierbinți de după eliberare au luat naștere în întreaga țară, mii de coruri muncitorești și sătești, a căror activitate este greu de prezentat într-un spațiu atît de îngust. Trebuie subliniat că absolut la toate evenimentele prin care a trecut țara noastră în acel timp, corurile muncitorești, pe atunci de-abia făurite, și-au dat din plin concursul. Se cunosc momentele grele din noiembrie 1945, cînd din clădirea palatului regal și a ministerului de interne s-a tras în muncitori. În rîndurile coloanelor de manifestații din acele zile, se aflau Coruri muncitorești, sindicale, printre care și Corul sindicatului timplărilor. Cîntecele revoluționare, printre care, *Internaționala*, *Porniți înainte tovarăși*, *Cîntecul Doftanei*, etc., au îmbărbătat și susținut avîntul muncitorilor. Trebuie notat că, din știrile ce le deținem, de data aceasta nu s-a mai cîntat *Gornistul*, acel cîntec prin care muncitorimea oprimată cerea soldaților să nu tragă. Coriștii au participat alături de ceilalți manifestați la lupta de masă ce a dus la răsturnarea guvernului reacționar Rădescu. Unii coriști, din rîndul sindicatului ospătarilor, au făcut de gardă la catedrala celor asinați atunci.

În zona petroliferă Ploiești au luat naștere coruri și alte formații muzicale muncitorești imediat după eliberare. De altfel, în regiunea respectivă exista o bogată tradiție corală. În gazeta *Prahova Socialistă* din 1920 se vorbea despre o Universitate muzicală muncitorească la Ploiești, despre procesul acelor muncitori ce cîntaseră *Internaționala*. Astfel se explică faptul că nu numai muzicienii dar și amatorii de muzică, tehnicieni și muncitori, au participat în egală măsură la renașterea coralei prahovene. Totodată s-a înființat un conservator muncitoresc, devenit ulterior Școala populară de artă. Pe lîngă marile întreprinderi, instituții, uzine, s-au încheiat atunci numeroase formații corale care au promovat un repertoriu axat pe cîntecul muncitoresc revoluționar, pe muzica populară. S-au remarcat

colectivele corale ale sindicatelor „Rafinăria Teleajen“, „Uzinele Orion“ (azi 1 Mai), „Fabrica de stofe Dorobanțu“, „Clubul 16 februarie“ etc.

În cadrul „Casei Muncitorești“ de la Reșița, renaște vechiul cor al metalurgiștilor. Aceasta s-a datorat preocupării intense a organizației locale de partid și comitetului sindical, care vedeau în activitatea corală un puternic mijloc de educație comunistă. Imediat după 23 August primul dirijor a fost un metalurgist. Cîrînd au venit în rîndurile coriștilor, alături de muncitori, cadre didactice și alți intelectuali, fapt care a influențat în mod pozitiv calitatea interpretării. Definitiv pentru activitatea corală reșițeană, pentru avîntul coralei muncitorești, dintre cele de după insurecția armată, o constituie înființarea mai multor coruri pe secții de uzină. Numai în cadrul Uzinelor constructoare de mașini, au luat naștere formațiile secțiilor „Poduri“, „Motoare“, „Locomotive“, însumînd peste două sute de membri.

Pentru orașul Lugoj, unul dintre cele mai importante evenimente culturale ale anului 1945, a fost renașterea corului de mare și bogată tradiție „Ion Vidu“. Ca și în alte cazuri, și activitatea acestui cor renumit a fost aproape inexistentă în vremea grea a războiului. Pe atunci, cele cîteva concerte au avut drept scop ridicarea și întreținerea moralului localnicilor, utilizînd și un repertoriu adecvat: *Poemul lui Avram Iancu* de T. Popovici, *Moartea lui Mihai Eroul* de I. Vidu, *Deșteaptă-te române* etc. Renașterea corului a avut loc la scurt timp după ce trupele cotropitoare fuseseră alungate. Chiar din primul concert s-a desprins un suflu nou. S-a cîntat *Internaționala*, *Cîntec pentru Lenin*, *Peste țara Românească*, *Cîntecul Doftanei*. Ulterior, repertoriul s-a îmbogățit cu noi cîntece revoluționare, cîntece de masă și, bineînțeles, repertoriul coral specific formației lugojene.

Este extrem de greu să se expună un imens material factic, cu privire la amploarea luată de mișcarea corală muncitorească, de entuziasmul creator al maselor, de spontaneitatea adeziunii miilor de muncitori care au răspuns chemării partidului. Este de asemenea greu de încadrat o astfel de mișcare între jaloane rigide. Renașterea coralei muncitorești a pornit din sinul maselor, ca răspuns la chemarea Partidului. Ca și de multe alte ori, cîntecul revoluționar a însoțit, ca o parte integrantă, lupta poporului.

Notă: Datele din prezenta comunizare sînt deținute de la următorii tovarăși: Marin Ciocan, B. Berciu-Constanța, N. Șerșel, P. Socol, Florentina Băluță, Fl. Comișel, Gh. Ionescu, Gh. Petrovici — București.